

Teplické proměny

TRNOVANY U ČERVENÉHO KOSTELA

Trnovany u Teplic byly známy jako osada již v 11. století, neboť se o nich hovoří v jednom z textů zakládací listiny kapituly litoměřické, jejíž datování se vztahuje k roku 1057. Nejstarší zástavba zde vznikala při březích potoka Bystřice ve směru od nynějších Městských sálů k červenému kostelu.

Po dlouhá staletí se obyvatelé Trnovan zabývali zejména zemědělstvím a žilo se zde tak, jako v mnoha jiných vesni-

Pohled z bývalé Lipové kavárny směrem na prostor před červeným kostelem v roce 1974. V rohové budově zcela vpravo se nacházela kavárna Varšava a v přízemí pak prodejna obuvi. Dnes tam najdete pivnici U tlustoča.

cích tohoto kraje. Ještě i v první polovině 19. století se o Trnovanech hovořilo jako o malé klidné vesnici. Např. roku 1843 zde žilo jen 466 obyvatel.

Přerod Trnovan ze vsi na průmyslové město pak začal s neuvěřitelnou rychlostí až ve druhé polovině 19. století. Zejména od sedmdesátých let tady vznikaly četné keramické závody, textilní, kovoprůmyslové, dřevozpracující i další menší podniky. Spolu s nimi rostly pak rovněž různé dílny, živnosti, obchody a hospody. V roce 1900 zde už stálo 670 domů se dvanácti a půl tisíci obyvateli, přičemž přeměna někdejší vesnice v obec městského typu patřičně pokračo-

vala. Zmizely nízké domky s doškovými střechami a nahradily je několikaposchoďové novostavby, které daly vzniknout městským ulicím. Když začaly přes Trnovany před 90 lety roku 1895 projíždět navíc

zasvěcení - v tomto případě tedy jako kostel Nejsvětějšího srdce Ježíšova. Třebaže u gotických kostelů můžeme hovořit o pravidelné orientaci oltáře směrem k východu, od dob baroka již toto pravidlo nebylo dogmatem, tím méně u staveb v historizujícím slohu, ke kterým červený kostel patří. Spíše se však hledělo na možnosti a vhodnost parcely v obci, takže v tomto případě byl kostel orientován na severozápad.

Ke slavnostnímu vysvěcení kostela došlo 24. října 1909, čímž byl předán do užívání. Několik let však ještě trvalo, než se podařilo pořídit veškeré zamýšlené vybavení, včetně varhan a zvonů. Červený kostel v Trnovanech dodnes slouží římskokatolické církvi, která zde pravidelně koná své bohoslužby. Za téměř sto let, které uplynuly, nedoznal kostel změny, zato jeho okolí z velké části změnilo svůj vzhled.

PAVEL KOVÁŘ

Nejmladší z teplických svatostánků je katolická kostel Božského srdce Páně v Trnovanech, kterému se říká červený. Snímek z roku 1912 jej zachycuje i s tramvajovou soupravou, která kolem projížděla směrem na Dubí.

Snímek Trnovan z roku 1913 se dvěma tehdejšími novostavbami. K té první patřil katolická „červený kostel“ z let 1907 až 1909, tou druhou se stala vzorná budova kavárny a restaurace „Lipa“ z roku 1912. Tehdejší silniční ruch zde představují především koňské povozy a také pouliční elektrická tramvaj, která sem byla zavedena roku 1895.

Bývalá Lipová, dnes ulice U červeného kostela v roce 1913. Po překlenutí potoka Bystřice zde vznikla nová parková úprava. Mnohé z tehdejších domů přežily až dodnes, třebaže prošly určitou přestavbou. Budova zcela vpravo už ale nestojí a na jejím místě začíná nákupní středisko Plus.

Trnovany u červeného kostela, jak vyhlížely v roce 1974. Rohová budova vpravo už dávno neslouží jako původní kavárna a restaurace. V její přízemní části je umístěna prodejna novin a tabáku. Původní tramvaje nahradily větvičky se linky trolejbusů a autobusů. Trolejbus na snímku je dnes již ale také historickým vozem, neboť se jedná o typ 8 Tr 8 z roku 1959.

ještě tramvaje, které tak blíže spojily obec s Teplicemi, zdálo se, že i Trnovany se už brzy stanou městem. Avšak nebylo tomu hned. Nejprve se totiž musela splnit jedna z hlavních podmínek, kterou se stala výstavba kostela uprostřed obce.

Teprve po postavení červeného kostela v letech 1907 až 1909 mohlo dojít roku 1910 k povýšení Trnovan na město. Pro kostel byla zvolena forma gotické trojlodní basiliky s loděmi zaklenutými křížovou klenbou, polygonálním závěrem, malou polygonální kaplí v jihovýchodním nároží a masivní hranolovou věží s vysokou špičatou střechou ve vstupním průčelí.

Jako materiál pro rezné zdivo byly vybrány červené cihly, tvarovky a obkládačky. To byl také důvod, proč se kostelu začalo říkat „červený“ místo obvyklého označování podle

Dlouholetý kapelník a trumpetista Rudolf Bechyně.

Osobnosti regionu

JUBILEUM KAPELNÍKA A JEHO ORCHESTRU BARBORKA

Nedávno si připomněl známý teplický kapelník taneční hudby RUDOLF BECHYNĚ dvě významná jubilea - své sedmdesátiny a zároveň čtvrt století orchestru Barborka, v jehož čele po celou dobu stojí.

Rudolf Bechyně, který pochází z Nových Dvorů u Teplic, se hudbě věnoval již od mládí. Nejprve to byly housle a později hlavně trubka, kterou začal milovat. Prvně pak začal veřejně vystupovat roku 1949 v kapele pana Hotovce a Jožky Beneše.

Po absolvování kapelnických zkoušek začal Ruda Bechyně pokukovat zejména po taneční muzice. Roku 1952 založil malý taneční orchestr Jiskra, ale rozhodující okamžik nastal, když se stal zástupcem velkého tanečního orchestru Kolektiv 52, vedeného Vládou Hradeckým, po jehož smrti převzal i jeho šéfování. Když se z později rozděleného orchestru vyčlenila dechová hudba Boženka, získala během několika málo let celou řadu významných ocenění.

V roce 1949 došlo k založení poloprofesionální kapely Barborka, která si získala velkou oblibu nejen u nás, ale i v zahraničí. Byla pozvána do televizního pořadu tehdejší NDR Ein Kessel Buntas a od roku 1983 pak několikrát vystupovala i v naší televizi.

Rudolf Bechyně sice již řadu let bydlí v Chřibské, ale do Teplic se stále často vrací, aby se zde setkal se svojí rodinou, kolegy i dalšími přáteli. Jeho současný osmičlenný orchestr pak účinkuje na různých místech Ústeckého kraje a často zajíždí na pozvání do Spolkové republiky Německo, kde úspěšně reprezentuje zejména českou lidovou hudbu.

PAVEL KOVÁŘ

Letem teplickým regionem

Obce Teplická - LEDVICE

První zpráva o Ledvicích (německy Ladowitz) pochází z roku 1222, kdy obec patřila k panství premonstrátského kláštera v Doksanech. Později Ledvice náležely k významnému rýzmburskému dominiu a od 17. století duchcovským Valdštejnům.

V sedmdesátých a osmdesátých letech 19. století Ledvice prodělaly nesmírně dynamický růst, což se stalo roku 1898 důvodem k povýšení na městy a v roce 1911 dokonce na město. Při sčítání se tu v roce 1910 napočítalo 272

domů a 4 466 osob. Uhelné zásoby pod Ledvicemi se staly důvodem, aby těžbařstvo Eleonora v roce 1905 odkoupilo část obce a postavilo nové domy o něco východněji. Tím se ovšem předurčil i další osud obce. V roce 1966 i tyto nové Ledvice přestaly jako obec existovat, neboť stály v cestě další těžbě uhlí.

Současné Ledvice jsou pak už jen malou částí toho, co z někdejší velké hornické a proletářské obce zbylo.

PAVEL KOVÁŘ

Na litografii vydané na samém konci 19. století spatříme celkové pohledy na obec a též na kostel.